

תיאטרון

שי בר יעקב

עוף, גוזל

"השחף", מחזהו הקלאסי של צ'כוב, מתעורר לחיים בגרסה חדשה ומעניינת בתיאטרון תמונע

"השחף" של צ'כוב נחשב לאחד מאבני היסוד של המחזאות הריאליסטית המודרנית, אך חבוי במחזה ויכוח אסתטי גדול בין הדרך הריאליסטית, המיוצגת על ידי הסופר המבוגר, טריגורין, לדרך האוונגרדית שאותה מייצג הסופר הצעיר, קוסטיה טרפלייב. נראה שהגרסה החדשה של "השחף", שהעמיד הבמאי הצעיר עירא אבנרי, הולכת עם קוסטיה, האמן הניסיוני. הדבר בא לידי ביטוי באמצע המערכה השלישית בריב הגדול בין קוסטיה לארקדינה, אמו, כשהיא צועקת עליו

צילום: גדי דגון

בכוו "לך לפרינג" בתור הקללה האולטימטיבית שלה (בתרגום החדש והקולח של פרופ' הרי גולומב). אבנרי אכן הלך לפרינג' (תמונע) ויצר שם הצגה ניסיונית, איטית (מעל לשלוש שעות) ומטא־דרמטית במובהק (האביזר המרכזי בתפאורה הוא סולם תאורה נייד). הוא גם יצר עיבוד חדש המוותר על שלוש מדמותות המשנה ומגדיל את תפקידה של דמות רביעית, מאשה, ההופכת למעין מנהלת הצגה שקדנית ושקטה.

בתוך המסגרת האנטי ריאליסטית שיצק, הצליח אבנרי להוציא מצוות השחקנים שלו ביצועים טבעיים, אנושיים ומשכנעים ביותר. כולם עושים כאן עבודה טובה, החל משירי גולן (ארקדינה), אבי אוריה (סורין), יורם יוספסברג (דורן) ומיכל ויינברג (מאשה), ועד לגאיה שליטא־כץ כנינה שובת לב ומקסימה, בני אלדר כקוסטיה ענייני ונמרץ בהתחלה אך עצור ומובס בסיום, ודודו ניב כטריגורין אינטליגנטי ומהמם. הנאום הגדול שלו בסוף המערכה השנייה על חיי האמן הוא מלאכת מחשבת של דיון אירוני עצמי מהסוג שרק ניב מסוגל להגיש בכאב עצמי פשוט, ישיר וחד כל כך.

אז למרות שנראה על פניו ש"השחף" הזה הוא בגרסת קוסטיה שהלך לפרינג', הרי שבפועל זהו גם "השחף" של טריגורין, שמבין שכל הצורות האמנותיות הן רק דרכים תמציתיות לדבר על האמת האנושית שית המתוחכמת, והאמת האנושית העמוקה של צ'כוב מתרוממת מתוך ההפקה הזו בבהירות מעוררת חמלה.